

بزووتنډوې "هېلاگ زردځان" و چې ند واندېك ... پېشې و محم

درواز

تارمايي کارساتي کښ و هېوا باي بسر سرجمي مرځاي تيدا کښاو. دوايېن پېشنپاري دنا د تر مپ بې دامرکاندنوې بزووتنډوې هېلاگ زردځان، کتايپه نېان بوو بې کککوتننامي کښ و هېوا و ژينگ لې پاريس. حکوم تې سارمايې داريي کانيش هېميش لېکاي بېلېني ځيږم و، ويستوويان هېم درې بې بېره مه ناني زياتري دوان ټکسيدي کارېن بدن و هېميش بې ماوېک سرنجې جېماوېر و ميدياکان لېسې پرسکې دووربخنې. تا کار گېشت تې ټوې زردځان لې حکوم تې سارمايې داريي کان تې نان ت م س لې گېلاني کښ و هېوا بې تيږي پيلانگېي مارکسيستي دزان، کې دې وېت ټگريي لې گښي ئازادانې ئابووريي بازاي سارمايې داريي بکات و لېم گايې وې پېوپاگې ندې بې ئابووري وولې هېکښاوي چين بکات.

دوايېن هېوې ځيږميستانې (بېام لېجېوه ردا ساخت کارانې) ئېمانوې ماکرېن بوو بې داناني باج لېسېر سووتېم نېي؛ ديارې پاساوېکې ماکرېن، هېچ نې بېت کې مکړدنوې کارېگېريي کاني دوان ټکسيدي کارېن لېسېر بېرگېه واي ئېزن، وېک سېر تايېک بې ټگريکړدن لې زياتر پيسېووني ژينگې. بېام وون و ئاشکرايې باجېکې هاوېاتي دېدات و لېلاکې دېکښوې، دې بېت گېورې ترين خرم تکرېدن بې هېکښانې قازانجې زياتري کې مپانيا فرېن تې وېکان. ئېم بېيارې بې خراپې بېسېر ماکرېندا شکايې وې و لې هېنگاوي يېکې مدا، خېکانېکې کرکاري هېنايې سېر شېقام، کې زېرېرمېندي ئېم بېيارې بوون، واتا بې کارېراني سووتېم نېي، بېام داواکاريي کان هېکښان، لې پاريسدا نېمايې وې، لې خواستي ځيږمې ئابووريي وې بېرېزووې وې بې خواستي سياسي کتايپه نېان بې حکوم تېکې ماکرېن. بزووتنډوېکې سېرتاپاي شارکاني پاريسي گرتې وې، تې نان ت بې وېتاني دېکښدا بېاوبووې وې، وېک بېلجیکا و هېلېندا و ئومېد دېکرت، وېتاني پېشکې ووتووتري دېکې سارمايې داريي بگرتې وې.

بې لېفېلې نسا؟

هېچ جېکاي سېسامي نېي و تې نان ت هېچ سېريش نېي کې

ناٲٲزايٲتي بزووتنډوٲي جٲماوٲريي فٲٲٲنسا بگرٲتٲوٲ، مٲژوو پيشاني داوٲ ئو شو شٲٲشاني توانيويانٲ وٲستاني مٲژوويي و وٲرچٲرخان دروستبكن، لٲ فٲٲٲنساو سٲريانھٲداوٲ: شٲٲشي 1789، كٲ كٲتايي بٲ ژممي كٲني ئٲريستٲكراسيي و فيوداليزم ھٲنا و ئينساني لٲ گوٲٲايبٲٲوٲ كردٲ ھاووٲاتيي. شٲٲشكاني 1848، شٲٲشلٲٲناوٲ خواستٲ ديموكراسييكان و شٲٲش ديموكراسييكاني كردٲ ھٲوٲني سٲرھٲدانٲكاني ديكن، كٲمٲني پاريس 1871، كٲ بٲ يٲكٲمجار، كرٲكاراني ديموكراسيخواز و دادپٲروٲريخواز، دٲسٲاتيان بٲدٲستٲوٲ گرت و ئٲنجوومٲنٲ خٲبٲٲٲوٲبٲرٲ كرٲكارييٲكانيان دامٲزراند، شٲٲشي 1936 و پاشان 1968، كٲ چوار بكنري شٲٲشگٲٲ بوونٲ ھٲوٲني گٲٲانكاريي سٲرتاپاي پاشماوٲ كٲنٲپارٲزييٲكاني دونيا: يٲكٲ، كرٲكاران، دوو، خوٲندكاران، سٲ، ژنان و چوار، خٲٲكاني دژٲكٲٲٲنياليست. شايني باسو يٲكٲم مٲژووي باريكادٲكاني سرر شٲقامٲكانيش ھر دٲگٲٲٲٲوٲ بٲ فٲٲٲنسا.

تـنـهـا مـا وـيـکـي کـم (کـم بـيـسـت بـم سـي سـا) فـمـم نـسـا لـ جـمـر کـ چـا لـکـي
نـا چـا لـا کـدا دـژـيـا، ئـو وـيـش ئـو کـا تـم بـو و کـم لـم وـي ئـا بـو و رـيـد و،
سـمـر دـم مـي بـو و ژـانـم و وـي دـر مـژـم و دـا و دـم و مـم تـي خـم گـوز رـان
دـم سـتـيـم کـر دـبـو، لـم لـي کـي دـي کـم و بـي رـي مـي کـا مـي پـاشـم کـشـي کـر دـبـو و
فـمـلـسـم فـمـي ئـا يـد يـا لـي سـتـي مـم مـا نـي بـا مـي بـم سـم رـم مـم کـا دـي مـي کـا نـدا کـم شـا
بـو و سـم رـد مـم کـم بـم نـا و مـي گـو مـا نـکـر دـن لـم مـو و شـم کـم، لـم ژـم رـ نـا و مـي
پـم سـتـم دـر نـي ز مـدا سـم رـي هـم مـدا، کـم گـو مـا نـيـان لـم شـم مـم شـم، خـم بـا تـم،
بـم رـم نـگـا رـي مـي، حـز بـم، مـم کـخـسـتـن، بـز و و تـنـم و و مـي کـر مـم کـا رـي مـي، بـم بـز و و تـنـم و و مـي
خـم مـم کـي شـم و مـم کـر دـبـو. مـم سـم رـد مـم لـم سـم رـد مـم مـي جـم نـگـي سـا رـد يـشـدا
زـم رـتـر يـن پـشـتـي و ا نـي لـم کـرا، هـم مـم يـو و د و مـم کـا دـي مـي کـا نـ لـم خـز مـم تـيـان
بـو و نـم، بـم سـم رـم کـي و مـا تـا نـي مـم و رـو پـا و خـم رـئـا و ا و مـي پـيـشـم سـا زـي مـي و بـا زـا مـي
سـم رـم ا يـم دـا رـيـد و. لـم گـم مـم کـم و تـنـي سـم فـم تـم، مـم مـم و تـم شـم بـم رـم و خـا نـم نـشـيـن
بـو و نـم يـشـت. فـم لـسـم فـمـي ئـا يـد يـا لـي سـتـي مـم مـا نـيـش (و مـم فـم لـسـم فـمـي کـي
کـم نـم پـا رـم ز) پـاشـم کـشـي کـر د و دـم کـر مـم بـم مـي مـم ا دـي کـا مـي ز مـم بـم شـم قـا مـي
فـم مـم نـسـي گـم مـم ا يـم و.

بہام بزووتنہ وی "ہلگ زردکان" لہ لوتکہ ی سہ رد می ئہ فسانہ ی پارہ زری ئہ وروپا: ئہ مانوہ ماکرہ ندا سہ ریہہ دا، تہا چہ ند ئہ ژلک دوا ی گوتارکہ ی: دامہ زرانندی سوپا ی یہ کگرتووی ئہ وروپا دژی ووسیا، ئہ مریکا و چین. ئہ مہ وایکرد بہ رزوازی و میدیای گشتیی ئہ وروپا ئہ فسانہ ی پارہ زری یہ کتیی ئہ وروپا و دانیشٹووانی ئہ وروپا بہ ماکرہ ن دروستبکہ ن. ئہ مہ ئہ فسانہ ی، بہ پچہ وانہ ی

ئەفسانە پاوانپەرستىيەكانى دىكى ناسىيە نالىستە ئوروپىيەكان، زەرەرلەشكەن ئىشقا و تەنھەيكەتتە غومرى ھەبوو. وشەي "نەلىبراۋىزم" بووتە وشەيكى قەزەون و پىس لەسەر زارى خەك بەكاردەھنەت، تەنەت ھونەرمەندە پەپ ستاركانىش، وایانلەھاتوو بەسوكا يەتپەو ناوی نەلىبراۋىزم بەھەن. تەنەت پەپ ستاركانى وەك "پامەلا ئەندرسەن" بەكاشكاوی دەتە: "من توندوتیژی تەدەكەمەو، بەپام كاتەك دەبینم ھەلەگ زەردەكان پەلامارى بانكەكان، شوۋەنە لوکسەریيەكان و سەیارە گرانەھاكان دەدەن، ئەو دەبینم كە چەن دژى توندوتیژی كەخراوی دەوۋەتەي و نوخەي دەوۋەمەند و سەرمایەدار دەجوۋەندەو، ئەو نوخەيەي خەكەي بەرەو برسېوون بەدوۋە". خەسەتە ئەم بەزوتەندەو، كەمەك ئەزە، بەپام زەرەكەكە. كورتەكەتەو، بە حزب، تەرىدە يونیەن و يەكەتەي كەكارىيە زەردە فەرمەپەكراو.

ھەلەگ زەردەكان كەن؟

گەتوگەيەكە زەرەلەسەر ئەو دەكەت، ئەوانە كەن وا لەسەرەشە قامە. ئایا ئەوانە خەكەن، كەكارەن، جەماۋەرن، یاخود تەوۋە كەمەپەتەيەكانى دىكەن. لەلايەكە دىكەو، گەتوگەي ئەوۋەش دەكەت كە بەشەكە زەري خەكە استەو لەناو بەزوتەندەكەدان. ئەمەش وایكەدوۋە كەكارەنى سەسیالەستى زەركەلە وەتەن، خەيان لە پەشتەوانەكەن بەدوۋەر بەگەن. بەپام بە نىگەيەكە خەرا دەردەكەوۋەت كە ئەمانە كەكارەنى بەشەينەتە كەمەكەگان. بەپام لەلايەكە دىكەو ھەشتا زوۋە خەسەتە سەرجەمە بەزوتەندەكە دىارى بەكەت. ئەستە كەكارەن زەرىنەن، بەپام ھەموو كەكارەنەش سەسیالەستەيان شەكەكە نەن، تەبەسى شەشەشە سەسیالەستەيەكەن، چەنكە لەلايەكە دىكەو ئەگەركەكانى سەرھەدەنى شەشەشە سەسیالەستەيە، بەقەيرانى شەشەكەي و سەردەمە شەشەكەيدا تەپەدەتەكە، كە ئەستە بە نىگەيەكە خەرا لە ھەلومەرجى ئەستە ئەوروپا، تەدەكەن، كە ئەمەلە قەناغ و قەيرانى شەشەكەيدا نەزەن. لەبەر ئەو زەركەلە چاودەرە سەسیالەست و چەپەكانەش، خەيان بەدوۋەر دەگەن لە بەكارھەنەنى وشەي شەشەشە سەسیالەستەيە. ئەوۋەي گەنگە ئەوۋەي، چەن بەتوانەن خەسەتە بەزوتەندەكە دىارى بەكەن، بەبە تەگەشتەن لە خەسەتە بەزوتەندەكە و تەگەشتەن لە ھەلومەرجەكە، ناتوانەن لە تەكتەك و ستەتەزەكانى خەبەتەش تەبەگەن.

ئەو خەكەكانەي لەزەر ناو و بەجلوبەرگە "ھەلەگ زەردەكان" (gilets jaunes) خەيان كەختەوۋە، خەكەكەن كە دەكەت بە دەرەجە دوو،

یان خەڵکی خوارووی کەمەگای فەقەتیی لێقەمیان بدەین: خەڵکانی شارچەکەکان، سەنتەرە هەزارنشینەکانی شارەکان، وەرزش و فرەشیار بچووکەکان، کرکارانی کەرتە پیشەسازییە کەمدارامەتەکان و هتد. بزووتنەوای هەلەگ زەردەکان بەیەکەوە (وەک باسکرد) دژی هەڵکشانی باجی سەر سووتەمەنی هاتنە سەر شەقام. ئێوان هەکاری گونجاویان هەبوو، دیزە لێ 23% باجی خرابوو سەر، بەزینیش 14% و حکومەت ئایگەیانەدبوو کە نرخەکانیان زیاتریش بەرز دەبەتەو. ئەم ئاگەیانەنە بوو هەی ناڕەزایی تیی چینی کرکار و بەشەکی چینی ناوێستیش لێ هەمانکەدا، بەتایبەت ئێوانە زەرمەندی تەچوونەکانی گواستنەوای گشتیی دەبوون. بە ئێوانە ئێزانە چەندان کیلەمەتر بە سەیارەکانیان دەچنە سەر کارەکانیان، ئەم بەرزکردنەوای نرخ و باج، دەبوو هەی کەمبوونەوایەکی ئێجگار گەورە لێ داھاتی گشتیان.

لەسەر تادا خواستەکانی "هەلەگ زەردەکان" خواستەکی ٧٠٠ و ١٠ اشکاو بوو: پاشەکشەکردن بەم یاسایە. بەبەرامبەر لە حەفتەی ئابردوووە، خواستەکان گەورەن، ئەو دەنگەیی دەبیسترت، هەستەکی ٧٠٠ و ١٠ اشکرای توند، مانایەکی تەواوی لەپشتەوایە کە ئایدۆگەیی نەت، ئەمە بووینە ئێقەلەگە و قوربانیی چینیەکی سیاسی کە بەگشتیی، کاتی هاوو، سەرچەمیان ئێتیکەینەو.

ئێستا زەربەیان بەیەک دەنگ هەوار دەکەن: ماکڕەن دەبەت بەوات. لەگەڵ ئاپرسی ٧٠٠ جومعەیی ئابردوودا، ئەمانوێ ماکڕەن، ئێژەیی دەنگەکانی دا بەزیو بە 20.1% و هاوو تەخوارووی بە پلەی چوارەم، لەکاتێکدا ژان لوک میلاننش، سەرەکی پارتی چەپ، کە لە سەردەمی هەبێژاردنەکاندا هاتبوو پلەی سەیم، ئێستا بوو بە یەکەم و بە 28% دەنگەکانی بەرز بوو تەو. ئەمە نیشانەیی ئێوایە کە بزووتنەوای هەلەگ زەردەکان، لە خواستەکی ئابووریی و هەڵکشاون بە خواستەکی سیاسی ٧٠٠ و ١٠ اشکاو، کە تاییهەنان بە سەکانی ئابووری نیەلیبرا، دەبەت هاوکات کە تایی بە سیاسەت و دامەزراو سیاسییەکانی نیەلیبرا یزمیش بەنەت. ئێستا هەمووان بەیەک دەنگ هەوار دەکەن: "ماکڕەن؛ سەرەکی دەوڵەتەندانە".

دەربارەی توندوتیژی

لێوانەیی دەرفەتی ئێو نەبەت، لەسەر تیەر و چەمکی توندوتیژی هەوڵەستە بکەین. بەبەرامبەر واک واکتەر بنیامین لە وتارەکیدە (1921) بەناوی "خەڵکی توندوتیژی" زەر بە اشکاو ئاماژەیی پەدەکات، توندوتیژی، کاتێک چین و گروپە چەوساوکانی خوارووی کەمەگای

بەکاریدەھەنن، بە کەتایپەھەنانە بە توندوتیژی ھەرخراوی دەووت، ئەو توندوتیژیی بە ئاگر و ئاسن بەسەر خەمکی خوارووی کەمەگادا دەسپەنرەت. بەمانایەکی دیکە: دیالەکتیکی لەناوبردنی توندوتیژی دەووت. کەواتە ئەو بزووتنەوای بتوانت بەپەچەوانەیی ھەوتی مەژوو مەلە بکات، دژی توندوتیژی ھەرخراوی دەووت، توندوتیژی مەنەپەلکراو و سەرکوتکەر، مافی بەکارھەنانی توندوتیژی ھەیە، دیارترین نموونە توندوتیژی لە مەژوودا، کە خەمک دژی دیکتاتەریتەتی ئەرستەکراسیی و لەردەکان و فیودالەکان و پاشا ستەمکارەکان بەکارھەناوەت، توندوتیژی بوو لە شەشە فەسەسی، مارا، دانتەن و ھەسپەر، ھەواپەتیی بەکارھەنانی توندوتیژی لە جەماوەرەو و ھەرگرتبوو، بە گریکردن لە گەلەوانەوای دیکتاتەریت. بەیە بەھە نییە، بزووتنەوای ھەلەگ زەردەکان، ئامرازی ملپەاندنی سەردەمی شەشە فەسەسی، کە بە "گەتەن" ناسراوە، دەھەننەو ھەمان مەیدان و پیشانی ماگرەنی دەدەن، چەن شەگەلەان و جەماوەر ئەوکات، پیشانی لویسی شانزە و ماری ئەتوانەتیان دا.

بەھەم سەرەھە ئەمانە، ئەوای ئەستا ھەیە ئایا توندوتیژی؟ نەخەر، بەھەم لەچاوی چینی بەھەدەستەو، ھەموو خەپشانەان و ناھەزایەتیەکی جەماوەری، توندوتیژی، لەکاتەکدا کوشتن لەلایەن پەلیس، سوپا و ھەزە ئەمنیەکانەو و ھەشتەکی موقەدەس سەیر دەکرەت. یاخود توندوتیژی سەرماپە، کە ملیەنان ئینسانی فەدەووتە پەراوەزەکان، کەلاوەنشینەکان و ھەزەری خستوون و ملیەنان ئینسانی بە ماڵی خستەتە سەر شەقامەکان و نووستن لەسەر کارتەنەکان بە شەوانی زستان، بووتە ئاسایترین دیاردەیی وەتانی پەشەوتووی سەرماپەداری، وە توندوتیژی نابینرەت، بەھەکو وە کردەوایەکی ئاسایی، بەھەم ناھەزایەتی توندوتیژی. بەھە دەکرەت بەھەین توندوتیژی، چونکە ھەھەشەپە لەسەر دیکتاتەریتە دەووت و ھاکمیتەتی سەرماپە.

سەرەھە ئەمە، چەندین ھەژەن چاودەری دەکەم، بەردەوام و یستوومە وتارەکە بنووسم، چەند جارێش داوام لەکراوە، لەکاتەکدا چەن دەتوانم بەو ھەوونییە دەربارەیی ئەمریکای لاتین، ئەمریکا، بەیتانیا و ئەھمانیا یاخود تورکیا بنووسم، بەھەم ناتوانم تەعبیر لەم بزووتنەو تازەپە بکەم. ھەکارەکی ھەوونە: ئەم بزووتنەوای بە ئاسانی پەناسە ناکرەت. سەرەھە ئەو، زەرجار تەنھا دەستەمکردوو بە ھەچوونی خەمکەکانی دیکە، چە نووسەرەان، سیاسیی، ئەکادیمی و تەنەت پەستە کورتەکانی فەیسبووکیش. ھەرکەسەک لەوانگەیی خەپەو

دښمنان په ناسی بکات. بری لیرا ناو له بزووتنډو ډک دښمنان: توندوتیښ، نازاو ګډ، چټک و یاخېګر و هتد. ئمان به شنبیرانی بری لیرا له کوردستانیشو له پشته ئم به چوونانو و وستان. له لایه کی دیکو، زه کس به هڅه ناوی دښمن ششوی سیالیستی، ئم ش هڅه ی.

ئوی له ناو ئم بزووتنډو ی دا دښمنان: به وونی له ووخساریانو څو ګاننکی شکت، لاشی ماندوو، دی شکاو، بدرتان و به هیواکان. له سر رد می به هواییدا، هیوا له دایکبوو. جش و خړشی څو، وایکردوو وزی کی ګور به جستهی هر یو کماندا بګو. وک باسکرد، توندوتیښی تا ئو شو ډنډ وای تهی هیو که که تایی به سر ج می توندوتیښی به ډنډ. ګومانی تدا نیو هر یو کمان څوون به جیهاننکی ناشتی و څو ش و دښمنان. ه موومان فیلم کارتنی "کنان کو ګو کی دها توو" (که به کوردی بوو ته ډنډان و لینا) مان بینو. جیهان به سر دوو بر دا دایکبوو و دواي ج نگی ما و رانکری جیهانیش، که چی هشتا به بر یو هر څو ریکی س پاندنی توندوتیښی س رمای به به سر جیهان و تګدانی ژینگه دا، ئم فیلم که له د یی 1980 به ره م هاتوو، له ودا دښمنان، دوورگی هیوا و ډنډی جیهاننکی ناتوندوتیښ. به مام دواجر له و ش توندوتیښی که تایی نه هاتوو، چونک هشتا حاکمی ته س رمای ناماد ی. منیش کاتک س یری جستهی شکت و ماندوو، جیهاننکی نایکسان د که م، ه موو ئو څو که ماندوو و زیاندید ی دښمنان، ناتوانم به به که تاییه ډنډان به توندوتیښی، پیاد کردنی توندوتیښی و نیو. به مام وک باسکرد توندوتیښی ج ماو زه ر جیاواز له توندوتیښی څو خراوی د و ت. ئوان به تانک و تپ و تیاری و کواوی ئ ت میو و ه ر شد کن، که چی که کی دس ته ئم نا زای تهی و که تاییه ډنډان به حاکمی ته س رمای.

ئګر به وردی س یر بکن، توندوتیښی به ژوازی له ګډ توندوتیښی ج ماو یری نا ازی جیاوازی که یان ئرز و ئاسمان. به س یر کردنی سر ج می و ډنډ و قیدی کان د رد که و ت، ج ماو زه ر جګ له ی کګرتووی و به ی کګرتووی هاتن س رش قام و به رز کردن و ی دواکریه کانیان، هیچ ئامراز کی س رکو تګریان په نیو. به مام به پچ و ان و، توندوتیښی به ژوازی کان به وونی دښمنان، چک، گازی فرم سک ټټ، باتم، د مانچ، پیشاندانی تانک و تپ، ه ډدانی تیاری و ه لیک پتر به ئاسماندا، به او پ کردنی س ډان ه زار پلیسی په چک،

بە یونیفۆرم و.

بەم توندوتیژی کانی جەماوەر، کە تاییهەنانە بە حاکمیەتی سەرماوە، بە خستنی سەوا و نەزمی نیەلیبرا یزم، توندوتیژی جەماوەر، داواکردنی یەكسانی و ئەدالەت. دامەزراندنی دیموکراسی ئەستەقینە.

دوای ئەمە دەبێت ببەینە. چیتەر ناتوانین لە شکستی چەپ خەش ببین، ئیتەر چەپ مافی سازشکردنی نەماوە، مافی ئەوێ نیە قەیرانانە بدەن و بیگەتە و بە کورسی پەرلەمانی، بزووتنە و هەڵەگ زەردەکان گەڵە وانی بە کەکی بە چەپ تەدایە: ئەو گەڵە انکارییە لە دوو حەفتە ئابردوو و دروستبوو، بارتەقە پەنجە سا هەبژاردنی ئاشتیخوازانە پەرلەمانی بەرزواری بوو کە چەپیش بەشداریی لە و پەرلەمانە دا کردوو. چەپ چیتەر ناتوانەت بەرگەیی شکست بگرێت، دەبێت ئەمجار ببات و.

لەڕەدا بەم سەرنجانە کە تایی پەدەهەم، هیوادارم ووداوەکان بە ئاراستەیکەدا بۆن، دەرڤەتی خوەندنە و وونترمان پەبدەن. لەگەڵ ئەوەشدا هەوڵەدەم چ بە سەرنجی کورت، یان بە وەرگەڵانی ئەو وتارانە بە وردبینیەکی تەواو و تەبیینی ووداوەکان دەکەن، بکەم بە کوردیی.